

Quan la pinya forada la roca

JOAN ANTONI RIERA

Alguns dels artífexs del Pacte Progressista d'Eivissa i Formentera del 1999. De dreta a esquerra, Josep Antoni Prats (ERC), Bernat Joan (ERC), Pilar Costa –independent i cap de cartell–, Isidor Torres (COP Formentera) i Maurici Cuesta (ENE-PSM). Dret, en primer terme, Antoni Costa (PSIB-PSOE).

La dreta, a les illes Pitiüses, és una roca. Una d'aquelles roques grans, gairebé un penyal, que sembla infranquejable, a ulls de l'esquerra i dels nacionalistes, els quals, alhora, presenten una dispersió important.

L'any 1999, les cinc formacions oposidores –PSIB-PSOE, Els Verds, Esquerra Unida, ENE-PSM i ERC– van fer pinya, i justament això, aquesta pinya, va aconseguir foradar la roca.

L'handicap que es repeteix de cap a cap del nostre país –l'hegemonia del PP per la dreta i l'atomització de progressistes i nacionalistes per l'esquerra– va tindre el seu xarop amb el Pacte Progressista. Com va gestar-se?

Primer, al Senat. Eivissa i Formentera escullen un únic senador, que fins al 1996 sempre era conservador. Aquell any, quan les eleccions eren ben a prop, les forces de progrés i nacionalistes de les Pitiüses van unir els seus esforços i

Fa set anys, el Pacte Progressista d'Eivissa i Formentera va dur l'esquerra al Consell Insular. Tots els partits progressistes i nacionalistes s'aplegaren en una candidatura unitària que va fer útil vots fins a aleshores improductius. Una mostra evident sobre com combatre majories conservadores que semblen infranquejables.

van presentar una candidatura única, a l'estil de l'Entesa Catalana de Progrés.

El PSIB-PSOE no passava el seu millor moment, i va avenir-se a l'acord, fins i tot acceptant que el número u de la candidatura no fóra militant seu. Calia buscar una persona independent, i amb aquesta finalitat va elaborar-se una llista de cinc possibles candidats. Una joveníssima Pilar Costa va acceptar el

repte, tot i que ella no era la primera opció consensuada. La confecció del programa, al seu torn, va sotmetre's a una màxima: que no depassara els límits que marca la Constitució.

Per primera vegada, doncs, l'esquerra va fer-se amb el senador en disputa, per primera vegada l'esquerra superava la dreta, i això que als anys 1977 i 1979 l'anomenat Bloc Autonomista ja havia

presentat un candidat independent a la cambra alta –Isidor Marí– que no va obtenir el seu escó malgrat que la dreta, aleshores, sí que concorria dividida.

La campanya electoral, feta amb ben pocs recursos, destacava en tot moment la figura de Costa com a líder. Els partits quedaven en un segon terme, eclipsats pel discurs fresc, proper a la ciutadania, fins a cert punt naïf, però que de seguida va connectar amb els electors.

L'efecte va ser l'esperat, i els participants van concloure que aquesta era l'única fórmula per accedir al Consell Insular. Fins i tot els socialistes, la força majoritària, no van patir cap desgast a l'urna del Congrés dels Diputats.

Objectiu 1999. L'experiència del Senat havia mostrat el camí, i ara només calia resseguir-lo, encara que en el si del PSIB eivissenc no ho veien tan clar. A la direcció federal mai no li ha agradat diluir-se en altres formacions, perdre la marca PSOE, i menys quan alguns dels elements de barreja eren ERC o el PSM, de clara tendència nacionalista. Ciprià Ciscar, secretari d'organització llavors, s'oposava a aquest pacte, però una vegada fet, va defensar-lo de ple.

El desembre del 1997, quan faltava un any i mig per als comicis, els socialistes d'Eivissa escullen la seua nova direcció, la qual té seriosos dubtes al voltant del possible acord preelectoral. Al comitè insular, però, Antoni Costa presenta una resolució –que serà aprovada– per reprendre les negociacions amb vista al maig del 1999. El text marcava els límits que havia de tenir la negociació.

Costa s'havia preocupat, abans, d'explorar la predisposició a l'entesa en el si d'ENE-PSM i d'Els Verds. S'entrevista amb Andreu Coll –aleshores secretari general dels primers– i Josep Ramon Balanzat –l'únic diputat verd triat l'any 1995 al Parlament balear, encapçalant una escissió del PSIB-PSOE, una persona descendent de la coneguda com a “dreta sociològica”–. Amb aquests interlocutors, Costa va establir un marc programàtic, a més d'una mínima preestructura de possible llista electoral, un aspecte que generava molts problemes dins del PSIB-PSOE.

Al llindar de l'estiu del 1998, Esquerra Unida i ERC manifestaren la seua incertesa davant una possible entesa a escala autonòmica. EU fins i tot fa pú-

Pilar Costa és felicitada la nit electoral del 13 de juny del 1999. L'esquerra i els nacionalistes aconseguiren 7 diputats, per 6 del PP: els progressistes accedien, per fi, al Consell Insular.

blica la seua intenció de reeditar el Pacte, excloent-ne, però, els socialistes.

Fou un escull transitori. Des d'aquell moment va treballar-se amb un calendari i un *modus operandi* que derivava en l'acord múltiple, amb una estructura de llista prèviament negociada i que només van qüestionar alguns membres d'Esquerra Unida, partit que únicament tenia un parell de regidors a tota l'illa.

Serrells i èxtasi. A l'estiu, a casa de Josep Ramon Balanzat, hi va haver la reunió decisiva. Hi va assistir el secretari general del PSIB-PSOE a Eivissa, Vicent Tur, que va remarcar, de nou, els límits de la formació majoritària.

Esquerra Unida va despenjar-se, novament, amb un programa de màxims, mentre que Els Verds estaven dividits: el grup liderat per Balanzat era, per dir-ho així, possibilista, i el sector que feia costat a Joan Buades, més extremista.

Fixats aquests límits, per fi va elaborar-se la llista, amb format de cremallera. L'èxit de Pilar Costa tres anys abans la feien líder indiscutible; després d'ella, independent, hi hauria un socialista, seguit d'una altra independent –Fanny Tur–, un altre socialista, a continuació el candidat d'Els Verds, i etcètera.

Quan tot semblava dat i beneït, Balanzat va sotmetre a votació el seu lideratge en el si de la formació ecologista, i el resultat li va ser contrari: Buades accedia a la direcció del partit i, a més, al cinquè lloc de la llista autonòmica. El

Pacte Progressista va signar-se el 22 de març del 1998. A les urnes, per 7 escons a 6 del PP, fou majoritari, i decidí també en el naixement del Pacte de Progrés balear. El tarannà de Buades, però, no va quallar amb l'esperit de l'entesa, i va acabar al Grup Mixt.

Corrupció, divisió i urbanisme.

Segons els seus protagonistes, la raó de ser del Pacte era la demanda ciutadana que el sustentava. Els presumptes casos de corrupció –com ara el del túnel de Sóller, o el frau dels vots argentins a Formentera, que va esclatar a cinc dies de les eleccions– no havien minvat tant la preeminència del PP. Tampoc no ho havia fet la divisió interna dels conservadors, bipolaritzats entre els seguidors d'Antoni Marí Calbet –president del Consell del 1987 al 1996– i d'Enric Fajarnés, exalcalde d'Eivissa. Va ser la mobilització d'11.000 eivissencs, el 22 de gener del 1999, reclamant “No més destrucció”, la que va convèncer els partits progressistes que calia unitat.

De poc serviren les amenaces de Marí Calbet –“el Pacte és una *ensaladilla* en mal estat que produirà cagueta”–, que es pensava etern president del Consell: “A mi em fa l'efecte que, fins i tot quan seré a la tomba, alçaré una mà, diré ‘votau-me!’, i la gent em continuarà votant.” I és que les roques, fins i tot les més gruixudes, poden foradar-se.

Víctor Maceda